

Sygn. akt III AUa 1384/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban (spr.) SSA Małgorzata Węgrzynowska - Czajewska
Protokolant:	stażysta Katarzyna Pankowska

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy D. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 maja 2013 r., sygn. akt V U 585/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1384/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczona D. M. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 13.03.2013r., znak (...) odmawiającej uchylenia decyzji z dnia 03.10.2011 r. w części dotyczącej wypłaty świadczenia za okres od 01.10.2011 roku do 21.11.2012 roku. Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i domagała się wypłaty emerytury za okres jej zawieszenia tj. od 01.10.2011r. do 21.11.2012 roku.

Pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc że brak jest podstaw do wypłaty świadczenia za okres jego zawieszenia.

Wyrokiem z dnia 21 maja 2013r. Sąd Okręgowy w Słupsku – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej D.

M. prawo do wypłaty emerytury za okres od 01 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r., nie stwierdzając odpowiedzialności organu rentowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. Ubezpieczona D. M. ur. (...) w dniu 10.06.2009r. złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 22.06.2009 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 01.06.2009r. Ubezpieczona zatrudniona jest w Urzędzie Gminy w T.. Wobec nierozwiązania stosunku pracy, decyzją z dnia 05.10.2011 r. organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury od 1.10.2011 r. Wnioskiem z dnia 19.12.2012 r. ubezpieczona wniosła o wypłatę należnych świadczeń emerytalnych za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r. Decyzją z 27.12.2012 r. organ rentowy wznowił od 22.11.2012 r. wypłatę emerytury. Zaskarżoną decyzją z dnia 13.03.2013r. organ rentowy odmówił podjęcia wypłaty zawieszonych za okres od 1.10.2011r. do 21.11.2012 r. świadczeń.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, iż odwołanie ubezpieczonej D. M. zasługuje na uwzględnienie.

Do stosowania zasad wypłaty świadczeń zgodnie z dyspozycją art. 133 § 1 pkt 1 i 2 odsyła ust. 2 tegoż przepisu prawnego wskazując, iż przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio również w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi albo wskutek kasacji, z tym że za miesiąc zgłoszenia wniosku przyjmuje się miesiąc wniesienia wniosku o wznowienie postępowania lub o kasację. Art. 133 ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi: że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż: 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3; / art. 107 a dotyczy zasad wypłaty renty rodzinnej i nie miałby w sprawie zastosowania;/ 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. W ocenie Sądu, w sprawach, w których doszło do zawieszenia wypłaty świadczeń emerytalnych od dnia 1 października 2011r., co do osób, które nabyły prawo do emerytury i je realizowały poczynając od 8 stycznia 2009r. (czyli w stanie prawnym, który do wypłaty emerytury nie wymagał rozwiązania stosunku pracy) można uznać, iż organ rentowy dopuścił się błędu w rozumieniu przytoczonego powyżej art. 133 ust. 1 pkt 2. Za takim rozumieniem „błędu organu rentowego” opowiedział się także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2011r. I UK 332/10 (LEX nr 811827) stwierdzając, iż „za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniedbania tego organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Oznacza to, że przedmiotowe pojęcie obejmuje również niedopełnienie obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno – rentowych.” – teza 2 wyroku. Zdaniem Sądu Okręgowego, ten przepis prawny miałby w sprawie zastosowanie i pozwalałby na wypłatę świadczeń za okres zawieszenia wypłaty emerytury w oparciu o przepis prawny uznany następnie za sprzeczny z Konstytucją RP. W tym miejscu wskazać należy, iż orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji). Orzeczenie o niekonstytucyjności musi prowadzić do dalszych działań mających na celu przywrócenie stanu zgodności z Konstytucją, co można osiągnąć w wyniku wznowienia postępowania po orzeczeniu niekonstytucyjności, co jest możliwe na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji oraz na zasadach i w trybie określonym w przepisach właściwych dla danego postępowania. Art. 190 ust. 4 Konstytucji wskazuje na wyraźną wolę ustawodawcy, aby sprawa prawomocnie rozstrzygnięta na podstawie przepisu niezgodnego z Konstytucją była rozstrzygnięta w zgodzie z wartościami i zasadami konstytucyjnymi (patrz wyrok z 13.03.2007r. sygn. akt K 8/07). Stąd między innymi regulacje dotyczące wznowienia postępowań w związku z wyrokami TK. Z tych także przyczyn w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się jednolite stanowisko, co do tego, że przepis uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Oznacza to konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu, jeżeli stanowił on podstawę wydania kwestionowanego orzeczenia sądowego (patrz dla

przykładu uchwała SN z 03.07.2003r., III CZP 45/03, OSNC z 2004r. Nr 9 poz.94). Ubezpieczona powoływała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, w sprawie K 2/12 z 13 listopada 2012 roku. Trybunał Konstytucyjny orzekł w nim , iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS , dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku , w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku , bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż w porządku prawnym , jaki istniał w naszym kraju i w przepisach emerytalno- rentowych sytuacja dotycząca prawa do emerytury i możliwości bądź braku możliwości kontynuowania zatrudnienia zmieniała się na przestrzeni lat. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszona). Uzasadniając tę zmianę, wskazano, że zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania, a łączenie dochodów z pracy, z jednoczesnym pobieraniem emerytury stawia pracujących emerytów w pozycji uprzywilejowanej, co nie może być oceniane w oderwaniu od poziomu życia społeczeństwa, istniejącego bezrobocia oraz obciążeń pracodawcy i budżetu państwa. Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu „Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+” – pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszony emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszona prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011 r. obowiązywał art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskują od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. Należy zwrócić uwagę, że obowiązująca regulacja nie wyłącza możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależnia wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt może wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku, w sprawie K 2/12, stwierdził niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał Konstytucyjny uznał, iż ustawodawca odstępując od wcześniej przyjętej polityki , wobec osób, które nabyły prawo do emerytury pod rządami przepisów obowiązujących od 2009, godzi w zasadę zaufania do państwa i prawa , naruszając bezpieczeństwo prawne obywateli. Osoby, które skutecznie nabyły i realizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 do 31 grudnia 2010 musiały , w związku ze zmianą przepisów, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego tj. poza wiekiem spełniać warunek rozwiązania

stosunku pracy. Gdyby w chwili przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, że będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego nie podjęłyby decyzji o złożeniu wniosku o emeryturę, lecz kontynuowały nadal zatrudnienie. Działając w zaufaniu do państwa i stanowionego przez nie prawa, podjęły w przeszłości, decyzję co do przejścia na emeryturę, gdyby wiedziały, iż nastąpi zmiana stanu prawnego, uzależniająca realizację prawa do tego świadczenia od rozwiązania stosunku pracy, ich decyzja mogłaby być inna, bo z perspektywy dokonanej nowelizacji przepisów okazała się dla nich niekorzystna. W realiach przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od 01 czerwca 2009 roku (czyli po zmianie przepisów, która nastąpiła od 8 stycznia 2009r.) i prawo to było przez nią realizowane, mimo nierozwiązanie stosunku pracy. W dacie nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury, wówczas obowiązujące przepisy, nie wymagały rozwiązania stosunku pracy w celu realizowania wypłaty świadczenia. Wobec zmiany przepisów, która nastąpiła od 8 stycznia 2009 roku i w związku ze złożonym przez ubezpieczoną wnioskiem, organ wypłacał emeryturę. Nie zmienia to jednak faktu, iż ubezpieczona wystąpiła o emeryturę i nabyła prawo do niej w oparciu o przepisy obowiązujące po 8 stycznia 2009r., które to przepisy nie uzależniały wypłaty emerytury od rozwiązania stosunku pracy. W ocenie Sądu Okręgowego, orzeczenie TK, w którym ubezpieczona upatruje zasadności wniesionego odwołania, ma zastosowanie do jej sytuacji. W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny podniósł, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę (w tym miejscu należy przypomnieć, że ustawodawca nigdy nie zakazywał i aktualnie także nie zakazuje łączenia świadczenia emerytalnego z wynagrodzeniem, co więcej – zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emeryci, którzy osiągnęli tzw. powszechny wiek emerytalny mają możliwość łączenia dochodów z tych źródeł bez żadnych ograniczeń kwotowych) muszą rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie je zatrudnić. Nie budzi wątpliwości Sąd Okręgowy, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się tylko do ubezpieczonych, którzy skutecznie nabyli i od daty nabycia prawa realizowali prawo do emerytury tj. nabyli i realizowali prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Wyrok ten ma zatem zastosowanie do ubezpieczonej, która prawo do emerytury nabyła w 2009 r i je realizowała. Z przyczyn natury faktycznej i prawnej omówionych powyżej Sąd uznał odwołanie ubezpieczonej za zasadne i w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. do podjęcia wypłaty emerytury ubezpieczonej D. M. za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku, o czym orzeczono w sentencji wyroku. Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wydaniu decyzji na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, uznając, że dopiero przeprowadzona analiza treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego pozwoliły na ustalenie, że ubezpieczona ma prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego a w szczególności art. 133 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Wskazując na powyższą podstawę zaskarżenia pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz oddalenie odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 13 marca 2013r znak (...) oraz zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania wg norm przewidzianych. W uzasadnieniu apelujący umotywował podniesiony zarzut i wnioski, w szczególności wskazując, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012r i z tą datą na mocy art. 190 ust 3 Konstytucji RP utracił moc prawną przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r o zmianie ustawy o finansach publicznych w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r o emeryturach i rentach FUS. W ocenie organu rentowego wykładnia w zakresie „błędu organu rentowego” w rozumieniu przepisu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej dokonana przez Sąd I instancji w oparciu o wyrok Sądu Najwyższego z dnia

17 marca 2011 r., I UK 332/10 (LEX nr 811827) jest błędna, gdyż wskazany wyrok wydany został na tle innego stanu faktycznego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Sąd II instancji akceptuje ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, jak i wywody prawne tegoż Sądu, a w szczególności dotyczące skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu, aczkolwiek nie do końca można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego co do podstawy materialnoprawnej rozstrzygnięcia, tj. art. 133 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 133 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej ustawa emerytalna).

W niniejszej sprawie nie zachodziły podstawy prawne do uznania, że organ rentowy dopuścił się błędu w rozumieniu ww. przepisu ustawy emerytalnej, ponieważ zawieszenie wypłaty świadczenia przez organ rentowy nastąpiło w wykonaniu obowiązujących wówczas przepisów ustawy.

Niemniej jednak Sąd I instancji zasadnie uznał, że zaskarżona decyzja podlegała zmianie, co zostanie szczegółowo omówione w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Apelacyjny jako Sąd meriti przyjął, że wnioskodawca domagała się wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. w wyniku wniosku o wznowienie postępowania, mimo że decyzja wstrzymująca wypłatę świadczenia jest prawomocna. Jako podstawę wznowienia wypłaty wskazał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku w niniejszym składzie podziela pogląd prawny wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26 września 2013 r., III AUa 850/13 ([http://orzeczenia.ms.gov.pl/details/\\$N/153000000001521_III_AUa_000850_2013_Uz_2013-09-26_001](http://orzeczenia.ms.gov.pl/details/$N/153000000001521_III_AUa_000850_2013_Uz_2013-09-26_001)), w którym wskazał on, że na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wznowienie postępowania przed organem rentowym uregulowane jest w art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej ustawa emerytalna) oraz w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz.1585 ze zm., dalej ustawa systemowa).

Regulacje prawne zawarte w tych przepisach dotyczą jednak innej materii tj. ponownego ustalenia prawa, wysokości świadczenia lub zobowiązania, stwierdzonego prawomocną decyzją Zakładu, o ile zająd okoliczności wskazane w tych przepisach tj. zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Sprawa niniejsza nie dotyczy jednak ponownego ustaleniem prawa do świadczenia lub jego wysokości, ale wznowienia wypłaty świadczenia na skutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu, na podstawie którego dokonano wstrzymania wypłaty.

Prawo ubezpieczeń społecznych nie przewiduje w ogóle możliwości wznowienia postępowania przed organem rentowym na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Niedopuszczalne byłoby jednak przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego pozostaje bez wpływu na decyzje, wydane przez organ rentowy na podstawie niekonstytucyjnego przepisu. W świetle art. 123 ustawy systemowej w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje możliwość wznowienia postępowania na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Zgodnie z treścią art. 145a § 1 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania

również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. W tej sytuacji skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 145a § 2 k.p.a.).

W sprawie niniejszej wnioskodawca wniósł w dniu 19 grudnia 2012 r. o wypłatę należnych świadczeń emerytalnych, a zatem w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia (22 listopada 2012 r.).

Zachodziły tym samym podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia o jej żądaniu. Organ rentowy wprowadził „odmówił uchylenia decyzji” wstrzymującej wypłatę świadczenia, jednakże w uzasadnieniu decyzji wskazał, że brak jest podstaw do wyrównania świadczenia za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Zasadnie zatem Sąd Okręgowy badał decyzję w płaszczyźnie prawa materialnego, jako odmawiającą wznowienia wypłaty świadczenia za okres od 1 października 2011 r., odnosząc się do treści art. 103a cyt. ustawy emerytalnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy wydał prawidłowy wyrok a zarzuty apelacji nie są zasadne. Istotą sprawy była możliwość zastosowania w stosunku do wnioskodawcy art. 103a ustawy emerytalnej, zakwestionowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12, OTK-A 2012/10/121 w okresie poprzedzającym jego wejście w życie.

Wyrokiem tym Trybunał orzekł, że „art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cytowanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 1285).

W sprawie niniejszej poza sporem pozostawał fakt, że wnioskodawca należy do kręgu osób objętych przedmiotowym orzeczeniem albowiem prawo do emerytury nabył od dnia 1 czerwca 2009 r., a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy.

Jak prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadała ocena skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, OTK-A 2012/10/121 w odniesieniu do stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie tego orzeczenia.

Podkreślić należy, że uregulowania prawne zawarte w Konstytucji RP świadczą o retroaktywnych skutkach wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niekonstytucyjności przepisu prawa. Z treści art. 190 ust. 4 Konstytucji RP wynika, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

W nowym stanie prawnym, ukształtowanym w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, które zawiera wiążące stwierdzenie o sprzeczności aktu normatywnego z aktem prawnym wyższego rzędu, rozpatrzenie sprawy jest nie tylko dopuszczalne, ale możliwość taka jest ujęta jako podmiotowe, konstytucyjne prawo jednostki. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2006 r., I PK 116/05 (LEX nr 214272), realizację reguły

określonej w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi na gruncie postępowania cywilnego przepis art. 401¹ k.p.c., nakazujący wznowienie postępowania sądowego w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową, lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. W konsekwencji, po wznowieniu postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. sąd stwierdzając, że orzeczenie zostało wydane na podstawie obowiązującego aktu prawnego, ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy, uznając, że choć akt ten obowiązywał, to jednak nie powinien być zostać w sprawie zastosowany, co okazało się dopiero po wydaniu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Kolejnym argumentem pozwalającym przyjąć retroaktywność orzeczeń Trybunału jest instytucja pytania prawnego przewidzianego w art. 193 Konstytucji RP, który stanowi, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Istota pytania prawnego sprowadza się bowiem do zastosowania orzeczenia Trybunału do zaistniałego w przeszłości stanu faktycznego przez Sąd orzekający w danej sprawie. Sąd Apelacyjny podziela ukształtowane na tle omawianej materii orzecznictwo Sądu Najwyższego, w świetle którego uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis prawa nie może być stosowany przez Sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por.: wyrok z dnia 21 listopada 2006 r., II PK 42/06, LEX nr 950622, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., V CO 43/08, LEX nr 564856).

Odnosząc powyższe rozważania do sytuacji faktycznej zaistniałej w niniejszej sprawie stwierdzić należy, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że skoro rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji oparte zostało na przepisie art. 103a ustawy emerytalnej, który uznany został za niekonstytucyjny, to nie mógł on stanowić podstawy wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawcy od dnia 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Ponadto Sąd Apelacyjny podziela pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 października 2013 r., II UK 227/13, którym odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 grudnia 2012 r., III AUa 434/12 zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 31 stycznia 2012 r. poprzez zobowiązanie organu rentowego do podjęcia wypłaty emerytur ubezpieczonego od dnia 1 października 2011 r. z uwagi na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że w wyroku z dnia 18 maja 2010 r., III UK 2/10, OSNP 2011, nr 21-22, poz. 278 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że skutkiem utraty domniemania konstytucyjności ustawy w konsekwencji wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego niezgodność jej przepisu z Konstytucją, jest obowiązek zapewnienia przez sądy orzekające w sprawach, w których przepis ten ma zastosowanie, stanu zgodnego z Konstytucją wynikającego z wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Skoro uznane za niezgodne z Konstytucją przepisy prawa naruszały ustawę zasadniczą już od dnia ich wejścia w życie (*ex tunc*), przeto nie mogą być legalną podstawą orzekania przez sądy powszechne i Sąd Najwyższy (por. np. wyroki z dnia 7 marca 2013 r., I UK 519/12; z dnia 24 kwietnia 2013 r., II UK 299/12; z dnia 25 kwietnia 2013 r., I UK 593/12; z dnia 29 maja 2013 r., I UK 621/12; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 369/12, niepublikowane, zapadłe w sprawach o zbieżnych stanach faktycznych i prawnych, jak w sprawie, w której wniesiona została skarga kasacyjna).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.